

«Άγιοι Κοιλιβάδες»

ὕπο π. Νικόλαου Δημαρᾶ Dr.Jur.
Βαρδακουλά 47, πάρ. 3, 30300 Νάυπακτος
τηλ.: 26340-31805
Μάρτιος 2007

Μέρος Ιον

Ἡ πλάνη περὶ δημιουργίας τῆς κολάσεως ἀπὸ τὸν Θεόν

α. Ὁ Θεός δέν δημιουργεῖ κόλαση

Στὴν ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθεια ὁ Θεάνθρωπος Κύριός μας, μᾶς φανέρωσε τὸν μοναδικὸ τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μπορούμε νὰ ζοῦμε καὶ νὰ βλέπουμε¹ τὸν Θεό, νὰ μετέχουμε δηλ. τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν Του, χωρὶς νὰ προσλαμβάνουμε τὴν παρουσία του ὡς κόλαση, ὡς πῦρ καταναλισκόν καὶ ὡς σκότος τό ἐξώτερον. Ἡ ζωὴ αὐτὴ ἀρχίζει ἀπὸ ἐδῶ καὶ συνεχίζεται στὴν αἰωνιότητα.

Τό θεμέλιον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων, εἶναι τό ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά δοῦν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ δέν θά μετᾶσχουν ὅλοι.

Ὁ Κύριος, βέβαια, ὅλους τοὺς καλεῖ νὰ μετᾶσχουν τῆς Θείας δόξης, ἀλλὰ δέν ἀνταποκρίνονται ὅλοι καὶ στὸν ἴδιο βαθμό. Ἄλλοι ἀνταποκρίνονται περισσότερο, ἄλλοι λιγότερο καὶ ἄλλοι καθόλου. Δέν ἀποκαλύπτει ὡστόσο ὁ Θεός στὸν καθένα τὴν δόξα Του, γιατί δέν θέλει νὰ κολάσει τοὺς μὴ καταλλήλως προετοιμασμένους μὲ τό βάπτισμα, καὶ στὴν συνέχεια μὲ τὴν ἄσκηση καὶ τὴν ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπη καὶ τὴν ἐν γένει μυστηριακὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ. Ἀκόμη καὶ αὐτός ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Χριστοῦ μας, τυφλώνεται, ὅταν τοῦ παρουσιάζεται ὁ Κύριος στὸν δρόμο γιὰ τὴν Δαμασκό, πρό

¹ ἀλλὰ καὶ νὰ ἀκοῦμε νὰ γευόμαστε καὶ νὰ αἰσθανόμαστε τὸν Θεόν, παίρνοντας δηλ. τὴν ἀκτιστὴ Χάρη, μὲ τὴν προσευχὴ, τὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ τὰ ἄχραντα μυστήρια!

τοῦ βαπτίσματός του. Ἀκόμη καὶ οἱ προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκπλήσσονται ὅτι μπορούν ἀκόμη νὰ ζοῦν παρ' ὅτι εἶδαν τὸν Θεό. Ὁ δὲ ἰσραηλιτικὸς λαὸς παρακαλεῖ τὸν Μωϋσῆ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Θεό νὰ σταματήσει νὰ δείχνει τὴν δόξα Του τὴν ὁποία δέν μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν πλέον.²

Ἔτσι καὶ ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία προστατεύει τὰ τέκνα τῆς ἀπὸ τὴν κολαστικὴ ἐνέργεια τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ὅταν ἐπιβάλλει διὰ τῶν πνευματικῶν στέρηση τῆς Θείας Μεταλήψεως μὲ τοὺς πνευματικὸς πατέρες γιὰ συγκεκριμένους λόγους.

Ὅλοι οἱ Ἅγιοι Πατέρες διδάσκουν ὅτι ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση δέν ὑπάρχουν ἐξ ἐπόψεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐξ ἐπόψεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση ὑπάρχουν σάν δύο τρόποι ζωῆς, ἀλλὰ δέν εἶναι ὁ Θεός πού τοὺς δημιούργησε.

Στοὺς Ἅγίους Πατέρες γίνεται σαφές ὅτι δέν ὑπάρχουν δύο τόποι, ἀλλὰ

-ὁ Ἴδιος ὁ Θεός εἶναι Παράδεισος γιὰ τοὺς Ἅγίους καὶ

-ὁ Ἴδιος ὁ Θεός εἶναι Κόλαση γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Οἱ Λατῖνοι, ἀκολούθησαν τὸν Αὐγουστῖνο καὶ γι' αὐτό πίστευαν ὅτι οἱ κολαζόμενοι δέν θά βλέπουν τὸν Θεό, καὶ κατὰ συνέπεια ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ θεωρήσουν τό πῦρ τῆς Κολάσεως ὡς κτιστό! Ἔτσι ὁ Δάντης δημιουργεῖ τὸν κόσμο τριόροφο!

-Κάτω ἡ μεταβλητὴ Κόλαση γιὰ τοὺς κολαζόμενους καὶ τοὺς καθαριζόμενους (!),

-στὴ μέση ἡ μεταβλητὴ γῆ γιὰ νὰ δοκιμάζονται οἱ ἄνθρωποι,

-καὶ πάνω ὁ Παράδεισος, ὁ ἀμετάβλητος οὐρανός γιὰ τοὺς μακάριους!

Αὐτὴ ἡ ἄποψη θεμελιώνει τὴν πλάνη τῶν Παπικῶν περὶ καθαρτηρίου πυρός.³

Σίγουρο εἶναι ὅτι κατὰ τοὺς Ἑλληνες Θεοφόρους Πατέρες ἡ ὑπαρξὴ τῆς

² Σύγκρινε, Ἰωάννου Ρωμανίδου, Δογματικὴ, Τεύχος Α', δ' ἔκδ., 1999, σελ. 13 ἐπ.

³ Ἰωάννου Ρωμανίδου, Ρωμηοσύνη, 1975, σελ. 96

Κολάσεως δέν εξαρτάται από την Θεϊκή απόφαση.

Ἡ κόλαση δημιουργεῖται ἀπό τὰ ἴδια τὰ δημιουργήματα. Εἶναι ἀνθρώπινο δημιούργημα, ἔξω τρόπον τινά, ἀπό "τὴν τάξη τῆς δημιουργίας".⁴

Ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση ὑπάρχουν μέ τὴν μορφή ἀσθένειας καὶ θεραπείας καὶ ὄχι μέ τὴν μορφή τῆς ἀπειλῆς καὶ τῆς τιμωρίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ.

Οἱ θεραπευμένοι καὶ κεκαθαρμένοι βιώνουν τὴν φωτιστικὴ ἐνέργεια τῆς Θείας Χάριτος, ἐνῶ οἱ ἀθεράπευτοι καὶ ἀσθενεῖς τὴν καυστικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μέγας νηπτικός Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος διδάσκει ὅτι

-Παράδεισος εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Μέ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐννοοῦμε τὴν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, στήν ὁποία ὑπάρχει ἡ τρυφή πάντων τῶν μακαρισμῶν.⁵

Ἀλλά ἀναφερόμενος στήν Κόλαση λέγει σχεδόν τὰ ἴδια πράγματα, ὅτι δηλ. καὶ **-ἡ Κόλαση εἶναι ἡ μάλιστα τῆς ἀγάπης.**

Γράφει: " Ἐγὼ δέ λέγω, ὅτι οἱ τῆ γεέννη κολαζόμενοι, **τῆ μάλιστα τῆς ἀγάπης μαστίζονται.** Καί τί πικρόν καὶ σφοδρόν τό τῆς ἀγάπης κολαστήριον".⁶

Διδάσκει ὁ Ἅγιος: "Ἐνεργεῖ δέ ἡ ἀγάπη ἐν τῆ δυνάμει αὐτῆς **κατά διπλοῦν τρόπον,**

-τούς μέν ἁμαρτωλοὺς κολάζουσα, ὡς καὶ ἐνταῦθα συμβαίνει πρὸς φίλον ἀπό φίλου,

-τούς δέ τετηρηκότας τὰ δέοντα, εὐφραίνουσα ἐν αὐτῇ"⁷

Ἐπομένως ἡ ἴδια ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ ἴδια ἐνέργεια θά ἐπιπίπτει σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀλλά θά ἐνεργεῖ διαφορετικά.

Ὁ Κύριος εἶπε στόν Μωϋσῆ:

" Ἐλεῆσω ὃν ἄν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἄν οἰκτείρω". (Ἐξ. λγ, 19). Καί τό στόμα

⁴ **Φλορόφσκι,** Δημιουργία καὶ ἀπολύτρωση, Θεσσαλονίκη 1983, σελ. 306.

⁵ Ἅγιου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, Ἀσκητικά, 1977, σελ. 282

⁶ ὁ.π. σελ. 326.

⁷ ὁ.π. σελ. 326-327

τοῦ Χριστοῦ μας, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐρμηνεύει: "ἄρα, οὖν,

ὃν θέλει ἐλεεῖ,

ὃν δέ θέλει σκληρύνει"

(Ρωμ. θ', 18).

Ἐπάρχει δηλ. προσωποληψία στόν Θεό; Τόν ἕναν τόν ἐλεεῖ καὶ τόν ἄλλον τόν σκληρύνει;

Αὐτό, σαφῶς, συνδέεται μέ τὴν φύση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι μέ τὴν τὴν φύση καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Τό ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Ἅγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας:

"Καθὼς ὁ ἥλιος τό μέν κερὶ ἀπαλύνει, τόν δέ πηλό σκληρύνει, ὄχι καθ' ἑαυτόν, ἀλλά λόγω τῆς διαφορετικῆς ὕλης τοῦ κεριοῦ καὶ τοῦ πηλοῦ. Ἔτσι καὶ ὁ Θεός τὴν πῆλινη καρδιά τοῦ Φαραώ τὴν σκληρύνει".⁸

Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅταν ἐρμηνεύει τό ψαλμικό χωρίο "φωνὴ Κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός", λέγει ὅτι αὐτό τό θαῦμα πραγματοποιεῖται στους τρεῖς Παῖδες στήν κάμινο τοῦ πυρός.

Ἡ φωτιά στήν περίπτωση αὐτῆ διακόπηκε στά δύο, καὶ γι'αυτό "ἐνεπύριξε τούς κύκλω πάντα", ἐνῶ "πνεῦμα ἐδέξατο ἐν ἑαυτῇ, ἡδίστην ἀναπνοήν καὶ ἀνάψυξιν, ὥσπερ ἐν σκιᾷ τινι φυτῶν, ἐν εἰρηνικῇ καταστάσει παρεχομένη τοῖς παισίν".

Ταυτόχρονα, λοιπόν,

ἡ φοβερὴ αὐτῆ φωτιά κατέκαιε τούς ἔξω ἀπό αὐτήν

καὶ τούς τρεῖς παῖδες δρόσιζε, σάν νά βρίσκονταν κάτω ἀπό τὴν σκιά ἑνός δένδρου.

Στήν συνέχεια τονίζει ὁ Μέγας Φωστήρ τῆς Καισαρείας ὅτι **τό πῦρ πού ἐτοιμάσθηκε ἀπό τόν διάβολο καὶ τούς ἀγγέλους του**⁹ "διακόπτεται τῆ φωνῇ τοῦ Κυρίου". Τό πῦρ ἔχει δύο δυνάμεις:

⁸ Ἅγιου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς ἸΔ' Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ἀθήνα 1971, τόμος Α', σελ. 110.

⁹ μέ τὴν διαφθορά καὶ τὴν ἀσθένεια τῆς ἀνθρώπινης φύσης ἀπό τὴν ὑποταγή στήν ἁμαρτία, πού πρότεινε καὶ προτείνει συνεχῶς ὁ ἀντίδικος καὶ οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀποδέχονται, μέ ἀποτέλεσμα νά καταφλεγοῦν ἀπό τό πῦρ τῆς Θεότητος κατά τὴν Παρουσία ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ μας, μὴ ὄντες δεκτικοὶ τοῦ φωτός Του

τήν καυστική και
τήν φωτιστική
δύναμη και ενέργεια και για τόν
λόγο αυτό

και καίει
και φωτίζει.

Μέ αυτόν τόν τρόπο

-οί άξιοι τής φωτιās θά αισθανθούν
τήν καυστική ιδιότητά της
-και οι άξιοι του φωτισμοῦ θά
αισθανθούν τήν φωτιστική ιδιότητα του
πυρός.

Γιαυτό ολοκληρώνει μέ σαφήνεια:
"Φωνή οῦν Κυρίου διακόπτοντος φλόγα
πυρός και μερίζοντος,

ώς άλαμπές μέν είναι τό πῦρ τής
κολάσεως,

άκαυστον δέ τό φῶς τής αναπαύσεως
άπομείναι".¹⁰

Κατά δέ τόν Άγιον Γρηγόριον τόν
Θεολόγον ἡ ἐπιφάνεια του Θεοῦ θά είναι:

"φῶς τοῖς κεκαθαρμένοις τήν
διάνοιαν",

κατά τήν αναλογίαν τής
καθαρότητος,

αυτό είναι ἡ Βασιλεία του Θεοῦ,
και σκότος "τοῖς τυφλώττουσι τό
ἡγεμονικόν",

πού είναι ἡ κόλαση

"κατά τήν αναλογίαν τής ἐντεῦθεν
ἀμβλυωπίας".

Ἡ αἰώνια ζωή είναι φῶς γι'αυτούς
πού καθάρισαν τό νοῦ τους, και μάλιστα
κατά τόν βαθμό τής καθάρσεως, και σκότος

ὡς ζωοποιῦ ἀλλά ὡς κολαστικοῦ, ὡς πυρός
καταναλίσκοντος.

¹⁰ **M. Βασιλείου, ἔργα, 5, ΕΠΕ, σελ. 120-122.** Ἡ
ἐρμηνεία αὐτή περὶ του Παραδείσου και τής
Κολάσεως δέν είναι μόνον του **Άγιου Ἰσαάκ του**
Σύρου και του **M. Βασιλείου**, ἀλλά είναι **γενική**
διδασκαλία τῶν Πατέρων τής Ἐκκλησίας, οἱ
ὁποῖοι ἐρμηνεύουν ἀποφατικά τά περὶ του
αἰωνίου πυρός και τής αἰωνίου ζωῆς. Ὅταν
μιλάμε γιά ἀποφατισμό δέν ἐννοοῦμε ὅτι οἱ
Πατέρες ἀλλοιώνουν τήν διδασκαλία τής
Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι δῆθεν μιλοῦν ἀφρημένα
και στοχαστικά, ἀλλά ὅτι ἐρμηνεύουν τά θέματα
αὐτά προσπαθώντας νά τά ἀποδεσμεύσουν ἀπό
κατηγορίες τής ἀνθρώπινης σκέψεως και ἀπό
εἰκόνες τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων. **Ρωμανίδου,**
Ρωμηωσύνη, σελ. 99. Βλ. και **Ἱεροθέου Βλάχου,**
Ἡ ζωή μετά τόν θάνατο, σελ. 274 ἐπ. δ' ἔκδ. 1997

γι' αὐτούς πού είναι τυφλοί στόν νοῦ, δηλ.
γι' αὐτούς πού δέν φωτίσθηκαν ἀπό τήν ζωή
αὐτή και δέν ἔφθασαν στόν φωτισμό και
στήν θέωση.¹¹

Αὐτό φαίνεται και ἀπό τίς αἰσθητές
πραγματικότητες. Ὁ ἕνας και ὁ αὐτός ἥλιος
"φωτίζει μέν τήν ὑγιαίνουσαν ὄψιν, ἀμαυ-
ροῖ δέ τήν ἀσθενοῦσαν".

Ὅποτε δέν εὐθύνεται ὁ ἥλιος ἀλλά ἡ
κατάσταση του ὀφθαλμοῦ. Τό ἴδιο ἀκριβῶς
ἀναλογικά θά γίνει και κατά τήν Δευτέρα
Παρουσία του Χριστοῦ μας:

"Ἐνας είναι ὁ Χριστος "ἀλλ' (οὔτος
κεῖται)

εἰς πτώσιν μέν τοῖς ἀπίστοις,
ἀνάστασιν δέ τοῖς πιστεύουσιν".¹²

Ὁ ἴδιος και ὁ Αὐτός Λόγος του
Θεοῦ, είναι ἀκόμη και τώρα, πολύ
περισσότερο τότε,

"και φοβερός τοῖς οὐκ ἀξιῖοις διά τήν
φύσιν,

και χωρητός διά φιλανθρωπίαν τοῖς
οὔτως ἠὔρεπισμένοις".¹³

Γιαυτό δέν ἀξιῶνται ὅλοι νά
βρίσκονται στήν ἴδια τάξη και στάση, ἀλλ' ὁ
μέν είναι ἄξιος γιά τήν μία, ὁ ἄλλος γιά τήν
ἄλλη, "πρός μέτρον, οἶμαι, τής ἑαυτοῦ
καθάρσεως".¹⁴ Ἀνάλογα μέ τήν καθαρότητα
τῆς καρδιάς και του νοῦ, ὁ ἄνθρωπος θά
γεύεται τῆς μιᾶς και τῆς αὐτῆς ἀκτίστου
ἐνεργείας του Θεοῦ διαφοροτρόπως.

Και γιά τόν **Άγιο Γρηγόριο τόν**
Θεολόγο, ὁ ἴδιος ὁ Θεός είναι Παράδεισος
και Κόλαση γιά τόν ἄνθρωπο, ἀφοῦ ὁ
καθένας προσλαμβάνει τήν ἐνέργεια του
Θεοῦ ἀνάλογα μέ τήν ψυχική του
κατάσταση. Αὐτό φαίνεται καθαρά ὅταν ὁ
Άγιος δοξολογεῖ τήν Ἁγία Τριάδα λέγοντας:
"Ὁ Τριάς, ἧς ἐγώ κατηξιώθην, και λάτρης
εἶναι, και κήρυξ ἐκ πλείονος ἀνυπόκριτος!
Ὁ Τριάς ἡ πᾶσι ποτε γνωσθησομένη,

¹¹ **Ἱεροθέου Βλάχου, Ἡ ζωή μετά τόν θάνατο,**
ὅ.π. σελ. 280

¹² **Άγιου Γρηγορίου του Θεολόγου, ἔργα, 5,**
ΕΠΕ, σελ. 382.

¹³ **Άγιου Γρηγορίου του Θεολόγου, ἔργα, 5,**
ΕΠΕ, σελ. 88.

¹⁴ **Άγιου Γρηγορίου του Θεολόγου, ἔργα, 5,**
ΕΠΕ, σελ. 174.

**τοῖς μέν τῇ ἐλλάμψει,
τοῖς δέ τῇ κολάσει**¹⁵

**Ὁ Ἴδιος ὁ Τριαδικός Θεός εἶναι καί
ἐλλαμψη καί κόλαση γιά τούς ἀνθρώπους.**
Ὁ λόγος τοῦ ἁγίου εἶναι ξεκάθαρος καί
ἀποκαλυπτικός.

Στήν ἐρμηνεία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου
τοῦ Παλαμᾶ στόν λόγο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου
τοῦ Προδρόμου περί Χριστοῦ,

"οὗτος βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι
ἀγίῳ καί πυρῇ", λέγει ὅτι θέλει νά
φανερῶσει αὐτήν τήν ἀλήθεια, ὅτι δηλ. οἱ
ἀνθρώποι θά δεχθοῦν ἀνάλογα

ἢ τήν κολαστική
ἢ τήν φωτιστική
ιδιότητα τῆς Χάριτος.

Ἐρμηνεύει ὁ Ἅγιος: "Οὗτος", φησί,
"βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἀγίῳ καί πυρῇ",

"τῷ φωτιστικῷ δηλονότι
καί κολαστικῷ,

κατ' ἀξίαν ἐκάστου τῆς ἑαυτοῦ δια-
θέσεως κομιζομένου τό κατάλληλον".¹⁶

Ὅλη ἡ κτίση μετέχει κατά τόν Ἅγιον
Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν τῆς ἀκτίστου Χά-
ριτος τοῦ Θεοῦ, ὄχι ὅμως κατά τόν ἴδιον
τρόπον καί στόν ἴδιο βαθμό. Διαφορετική
εἶναι ἡ μέθεξις τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπό
τούς Ἁγίους ἀπό τήν ἄλλη κτίση.

Διδάσκει ὁ Θεοφόρος Πατήρ: "Εἰ δ'
ἐν ὄν τοῖς πᾶσι μεθεκτόν, οὐχ ἐνιαίως, ἀλλά
διαφόρως μετέχεται..., εἰ καί μετέχει πάντα
τοῦ Θεοῦ, ἀλλά τῆς τῶν ἁγίων μεθεξέως
πολλήν καί μεγίστην ὀρῶμεν τήν διαφο-
ράν".¹⁷

Ὅταν λέμε ὅτι ὁ ἀνθρώπος πλάσθηκε
κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ πρέπει
νά γνωρίζουμε ποιά εἶναι ἡ ἀντίληψη τῶν
Πατέρων γιά τόν Θεό. Διαφορετικά
ἐκλαμβάνουν τόν Θεόν οἱ Λατῖνοι μετά τόν
Αὐγουστίνον καί διαφορετικά οἱ Ἅγιοι
Πατέρες. Καί ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου
προκύπτουν διαφορές ἀντιλήψεων περί

¹⁵ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἔργα, 5,
ΕΠΕ, σελ. 380.

¹⁶ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ ἔργα, ΕΠΕ 11, σελ.
498.

¹⁷ Ἱεροθέου Βλάχου, σελ. 281-283.

ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, πτώσεως καί
σωτηρίας.¹⁸

Κατά τούς Ἑλληνες Πατέρες δίκαιος
στήν γλώσσα τῆς Ἁγίας Γραφῆς σημαίνει
καλός καί στοργικός. Ὅταν μιλάμε γιά τούς
δίκαιους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης αὐτό δέν
σημαίνει ὅτι ἦταν καλοί κριτές ἀλλά ὅτι
ἦταν καλοί καί φιλόθεοι. Ὅταν λέμε ὅτι ὁ
Θεός εἶναι δίκαιος δέν ἐννοοῦμε ὅτι εἶναι
καλός κριτής, πού γνωρίζει νά τιμωρεῖ τούς
ἀνθρώπους δίκαια, ἀνάλογα μέ τήν
βαρῦτητα τῶν ἐγκλημάτων τους, ἀλλά
ἀντίθετα, ἐννοοῦμε ὅτι εἶναι καλός καί
στοργικός, συγχωρεῖ ὅλες τίς ἀνομίες καί
παρακοές μας καί ἐπιθυμεῖ μέ κάθε μέσο νά
μᾶς σώσει καί ποτέ δέν ἀνταποδίδει κακό
ἀντί κακοῦ. Στόν πρῶτο τόμο τῆς
Φιλοκαλίας ὑπάρχει Ἡ ἐξῆς θαυμάσια
ἐξήγηση τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου
περί τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ: "Ὁ Θεός
εἶναι ἀγαθός καί ἀπαθής καί ἀμετάβλητος.
Ἄν δέ κανεῖς αὐτό τό θεωρεῖ εὐλόγο καί
ἀληθές, ἀλλ' ἀπορεῖ πῶς ὁ Θεός χαίρεται
μέν γιά τούς ἀγαθοῦς ἐνῶ ἀποστρέφεται
τούς κακοῦς καί πῶς ὀργίζεται ἐναντίον
ἐκείνων πού ἁμαρτάνουν, ἐνῶ γίνεται ἰλεως
σέ κείνους πού τόν ὑπηρετοῦν καί τόν
λατρεύουν, πρέπει νά ποῦμε ὅτι ὁ Θεός οὔτε
χαίρεται οὔτε ὀργίζεται, γιατί ἡ λύπη καί ἡ
χαρά εἶναι πάθη. Οὔτε μέ δῶρα
θεραπεύεται, γιατί αὐτό θά σήμαινε ὅτι
ἠττάται μέ τήν ἡδονή. Δέν πρέπει νά
κρίνουμε τόν Θεό μέ ἀνθρώπινα μέτρα.
Ἐκεῖνος εἶναι ἀγαθός καί ὀφελεῖ μόνον,
ποτέ δέν βλάπτει, παραμένει πάντα ἀπαθής.
Ἐνῶ ἐμεῖς, ἐφ' ὅσον παραμένουμε ἀγαθοί
ὁμοιάζοντες τοῦ Θεοῦ, ἐνωνόμαστε μαζί
Του καί ὅταν γινόμαστε κακοί
χωριζόμαστε ἀπό τόν Θεό, σάν ἀνόμοιοί
Του. Ὅταν ζοῦμε μέ ἀρετή ἀκολουθοῦμε τόν
Θεό, ἐνῶ ὅταν γινόμαστε κακοί (μόνοι μας
ἐμεῖς) τόν κάνουμε ἐχθρόν μας καί βέβαια
δέν ὀργίζεται (στήν πραγματικότητα ἐμεῖς
τόν βλέπουμε ὀργιζόμενο) χωρίς λόγο, γιατί
τά ἁμαρτήματα δέν ἀφήνουν τόν Θεό νά

¹⁸ Ἰω. Ρωμανίδου, Τό προπατορικό ἀμάρτημα,
σελ. 26.

μᾶς φωτίζει ἐσωτερικά, ἀλλά μᾶς ἐνώνουν μέ τούς τιμωρούς δαίμονες. Ἄν δέ μέ προσευχές καί ἐλεημοσύνες κερδίζουμε τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας, δέν σημαίνει ὅτι ἐξευμενίζουμε τόν Θεό, ἀλλά ὅτι μέ τά καλά μας ἔργα καί τήν ἐπιστροφή μας σ' Αὐτόν γιατεύουμε τήν κακία μας καί ἀπολαμβάνουμε πάλι τήν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὡστε τό νά λέμε ὅτι ὁ Θεός ἀποστρέφεται τούς κακούς εἶναι σάν νά λέμε ὅτι ὁ ἥλιος κρύβει τό φῶς του ἀπό τούς τυφλούς.¹⁹

Ὅταν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος λέγει "εἰ γάρ ἐχθροί ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διά τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ", δέν πρέπει νά νομίσουμε ὅτι πρό τῆς σταυρικής θυσίας ὁ Θεός κρατοῦσε ἐχθρική στάση πρός τόν κόσμο. **"Οὐκ ἐκεῖνος (ὁ Θεός) ἐστίν ὁ ἐχθραίων, ἀλλ' ἡμεῖς· Θεός γάρ οὐδέποτε ἐχθραίνει".**²⁰ Ὁ σταυρός προϋποθέτει ὄχι τήν ἐχθρα ἀλλά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. **"Οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον..."**²¹ Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πρός τόν κόσμον πρό τῆς σταυρικής του θυσίας καί μετά τήν σταύρωση εἶναι ἡ αὐτή. **"Καθώς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς".**²²

β. Οὔτε τόν θάνατον δημιούργησε ὁ Θεός

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στήν Ἐφεσο (431) κατεδίκασαν τόν Πελαγιανισμό καί τόνισαν τό ἀφύσικο τοῦ θανάτου καί τήν ἀπόλυτη γιά τήν σωτηρία ἀναγκαιότητα τῆς θείας Χάριτος.

Οἱ Λατῖνοι τῆς ἐσκοτισμένης Δύσεως καί οἱ ἐκφραγευμένοι ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων διδάσκουν ἀδικαιολογῶς μετά τοῦ Αὐγουστίνου ὅτι ἡ μετάδοση τῆς ἐνοχῆς τοῦ Ἀδάμ σέ ὄλη τήν ἀνθρωπότητα δύναται νά θεωρεῖται ὡς προπατορικό ἀμάρτημα. Οἱ

ἐσκοτισμένοι καί ἐκπεσόντες τῆς Ὁρθοδόξου ἀληθείας οὐδόλως ὑποψιάζονται ὅτι **ἡ φθορά καί ὁ θάνατος δέν εἶναι ἐκ Θεοῦ.**

Συκοφαντοῦν τόν Θεόν οἱ Λατῖνοι καί βλασφημοῦν εἰς τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ὅταν δογματίζουν αἰρετικῶς στήν Σύνοδο τοῦ Τριδέντου τό 1546 καί στόν πρῶτο Κανόνα της ὅτι "ὅποιος δέν ὁμολογήσει ὅτι ὁ πρῶτος ἀνθρώπος, ὁ Ἀδάμ ... ἐπέφερε μέ τήν παράβασή του τήν ὀργή καί τήν ἀγανάκτηση τοῦ Θεοῦ, καί γι' αὐτό τό λόγο τόν θάνατο, μέ τόν ὁποῖο προηγουμένως τόν ἀπειλῆσε ὁ Θεός, νά εἶναι ἀναθεματισμένος!"

Ὁ Θεοφώτιστος ὁμως Μέγας Ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς**, ὁ ὁποῖος κατήσχυνε μέ τήν διδασκαλία του τούς ἐσκοτισμένους Λατίνους, δίδαξε ὀρθοδόξως ὅτι "ἡ μέν τοῦ κατά ψυχὴν θανάτου ἀπόφασις, ἦν εἰς ἔργον ἠγαγεν ἡμᾶς ἡ παράβασις κατά δικαιοσύνην τοῦ κτίσαντος, ἐγκαταλιπόντας γάρ κατέλιπεν ὡς αὐτοβούλως γεγονότας μὴ βιασάμενος. Ἡ μέν οὖν ἀπόφασις ἐκείνη προαναπεφώνηται παρά τοῦ Θεοῦ φιλανθρώπως, καθ' ἧς αἰτίας εἰρήκαμεν. Ἀνέσχε δέ καί ὑπερέθετο τήν ἀπόφασιν τοῦ κατά σῶμα θανάτου πρότερον, καί ἠνίκα ταύτην ἐξήνεγκε βάθει σοφίας καί φιλανθρωπίας ὑπερβολῆ πρός τό μέλλον τήν εἰς ἔργον ἔκβασιν ταύτην ἐταμιεύσατο, μὴ πρός τόν Ἀδάμ εἰπών: ἐπιστράφηθι ὄθεν ἐλήφθης, ἀλλά γῆ εἶ, καί εἰς γῆν ὑποστρέψεις. Ἐνι δέ τοῖς συνετῶς ἀκούουσι καί τῶν τοιούτων λόγων ἰδεῖν, ὡς ὁ Θεός, οὐ ψυχῆς οὐδέ σώματος ἐποίησε θάνατον.

Οὔτε γάρ πρότερον εἶπε προτάσων, **θάνετε ἦν ἂν ἡμέραν φάγητε, ἀλλ' ἀποθανεῖσθε ἦν ἂν ἡμέραν φάγητε.** Οὔτε νῦν, **εἰς γῆν ἐπίστρεψον εἶπε, ἀλλ' ὑποστρέψεις,** προαναγγέλων καί ἐφιεῖς καί μὴ κωλύων σύν δίκη τό ἐκβησόμενον".²³

Ἐτσι καί ὁ Μέγας Βασίλειος διδάσκει: " Ὅσον γάρ ἀφίστατο τῆς ζωῆς,

¹⁹ Φιλοκαλία κεφ. 120

²⁰ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ια' στήν Β' Κορινθίους, γ', PG, 61, 478.

²¹ Ἰωάν. 3, 16.

²² Ἰωάν. 3, 16.

²³ Κεφάλαια Φυσικά, Θεολογικά, Ἠθικά τε καί Πρακτικά ρν' PG 150, 1157-1160.

τόσον προσήγγιζε τῷ θανάτῳ. **Ζωή γάρ ὁ Θεός**, στέρησις δέ τῆς ζωῆς θάνατος. **Ὡστε ἐαυτῷ τόν θάνατον ὁ Ἀδάμ διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε**, κατὰ τό γεγραμμένον, ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἀπό σοῦ ἀπολοῦνται. Οὕτως οὐχί Θεός ἐκτισε θάνατον²⁴, ἀλλ' ἡμεῖς ἐαυτοῖς ἐκ πονηρᾶς γνώμης ἐπεσπασάμεθα. Οὐ μὴν οὐδέ ἐκώλυε τὴν διάλυσιν διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, ἵνα μὴ ἀθάνατον ἡμῖν τὴν ἀρρωστίαν διατηρήσῃ²⁵.

Ὁ δὲ Μέγας Ἀθανάσιος διδάσκει: "Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀποστραφέντες τὰ αἰώνια καὶ συμβουλία τοῦ διαβόλου εἰς τὰ τῆς φθορᾶς ἐπιστραφέντες, ἐαυτοῖς αἴτιοι τῆς ἐν τῷ θανάτῳ φθορᾶς γέγονασι".²⁶

Οὕτε βεβαίως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει πουθενά ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἐκ Θεοῦ τιμωρία ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Θεός δέν τιμωρεῖ, ἐπιτρέπει ὁμως στόν ἄνθρωπο, ἐάν τό θελήσει, νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' Αὐτόν καί ἔτσι νά στερηθεῖ τὴν ζωή.

Ἀπό τὰ ἀναφερθέντα χωρία συνάγεται ὅτι, κατὰ τούς Ἑλληνας Πατέρες, ὁ Θεός ἐπέτρεψε τὴν διὰ τοῦ θανάτου καί τῆς φθορᾶς "τιμωρία" καί ταλαιπωρία τοῦ ἀνθρώπου ἔνεκα εὐσπλαχνίας, γιά νά μὴ γίνεῖ τό κακόν ἀθάνατον, καί μέ τὴν θέα καί μελέτη τοῦ θανάτου ἐννοήσει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀσθένειάν του καί τὴν ἐξάρτησή του ἀπό τόν Θεόν, γιά τὴν σωτηρία του καί ἔτσι νά ταπεινωθεῖ καί νά μετανοήσει καί μέσα ἀπό δοκιμασίες καί πειρασμούς νά τελειοποιηθεῖ.

Ἔτσι, λοιπόν, ὁ Θεός δέν ἐπέβαλε τόν θάνατο, τὴν φθορά καί τίς ἀσθένειες ἔνεκα κάποιας προσβολῆς τῆς Θείας φύσεως, ὅπως διδάσκουν οἱ Λατῖνοι, ἀλλά τὰ ἐπέτρεψε, ἔνεκα τῆς εὐσπλαχνίας Του, μέ σκοπὸ τὴν σωτηρία καί τὴν θέωση τῶν ἀνθρώπων.²⁷

²⁴ Ἱερ. 2, 12-13.

²⁵ Ὁμιλία ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός, PG 31, 345.

²⁶ Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 5, PG 25, 104-105.

²⁷ Ρωμανίδη, Τό προπατορικόν ἀμάρτημα, σελ. 19.

Ὁ σωματικός θάνατος δέν ἐπικράτησε ἀμέσως μετὰ τὴν παράβαση. Τοῦναντίον, κατὰ τὴν Ἁγία Γραφήν οἱ πρωτόπλαστοι ἔζησαν πολλά χρόνια μετὰ τὴν παρακοή.²⁸ Πρώτα "ἡ ἁμαρτία δι' ἑνός ἀνθρώπου εἰς τόν κόσμον εἰσῆλθε καί διὰ τῆς ἁμαρτίας" ὁ πνευματικός θάνατος (στέρηση τῆς Θείας Χάριτος) καί μετὰ ἀπό χρονικό διάστημα καί ὁ σωματικός.

Ὁ ἀπολογητὴς Θεόφιλος Ἀντιοχείας γράφει γιά τούς πρωτοπλάστους μετὰ τὴν παρακοή:

"Ὅποτε οὖν ἐθεάσατο ὁ σατανᾶς οὐ μόνον τόν Ἀδάμ καί τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ζῶντας, ἀλλὰ καί τέκνα πεπονηκότας, ἐφ' ὧν οὐκ ἴσχυσεν θανατῶσαι αὐτούς φθόνῳ φερόμενος, ἠνίκα ἑώρα τόν Ἄβελ εὐ-αρεστοῦντα τῷ Θεῷ, ἐνεργήσας εἰς τόν ἀδελφόν αὐτοῦ τόν καλούμενον Κάϊν ἐποίησεν ἀποκτεῖναι τόν ἀδελφόν αὐτοῦ τόν Ἄβελ. Καί οὕτως ἀρχὴ θανάτου ἐγένετο εἰς τόνδε τόν κόσμον ὁδοιπορεῖν ἕως τοῦ δεῦρο ἐπὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων".²⁹

Ὁ σατανᾶς θά ἤθελε πολὺ νά θανατώσει διὰ μιᾶς ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ δέν μπορεῖ, γιὰ τὸ Θεός εἶναι Αὐτός πού ζωοποιεῖ τὰ πάντα. Τόν θάνατο ὁ διάβολος τόν ἐπιφέρει ἐμμέσως μόνον, μέ τὴν ἁμαρτία καί μέ τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεόν. Ἡ ἁμαρτία φέρνει τόν θάνατο. "Ὁ μὲν κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ γεγονός χωρισθέντος ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τοῦ δυνατωτέρου (δηλ. τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), θνητός γίνεται" κατὰ τόν Τατιανόν.³⁰

Ὁ κύριος κατὰ τῶν αἰρέσεων πολέμιος καί πρόεδρος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ διδάσκει τὰ ἑξῆς: "Ἄλλ' εἶποι τις ἄν, Ναί παρώλισθεν ὁ Ἀδάμ, καί τῆς θείας ἀλογήσας ἐντολῆς φθορᾶ καί θανάτῳ κατεδικάζετο· εἶτα πῶς ἁμαρτωλοὶ δι' αὐτόν κατεστάθησαν οἱ πολλοί; Τί πρὸς ἡμᾶς τὰ ἐκείνου πταίσματα; πῶς δέ ὄλως οἱ μήπω

²⁸ Γεν. 5, 1 ἔξ.

²⁹ Θεοφίλου, Β' 29

³⁰ Γιά τὰ ἀνωτέρω καί τίς παραπομπές βλ. Ρωμανίδη, ὁ. π. σελ 72.

γεγεννημένοι καταδεδικάσαμεθα σύν αὐτῶ, καίτοι Θεοῦ λέγοντος:

-οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ τέκνων,

- οὔτε τέκνα ὑπὲρ πατέρων,

ψυχή ἢ ἁμαρτάνουσα αὐτὴ ἀποθάνεται; Οὐκοῦν ψυχή ἢ ἁμαρτάνουσα αὐτὴ ἀποθάνεται."

Κηρύσσει συμπερασματικά ὁ **Μέγας Φωστήρ τῆς Καισαρείας:**

"**Ἄφρων οὖν ὡς ἀληθῶς ἐστερημένος νοῦ καὶ φρονήσεως, ὁ λέγων, οὐκ ἔστι Θεός. Παραπλήσιος δέ τούτῳ, καὶ οὐδέν κατά τὴν ἀφροσύνην ἀπολειπόμενος, καὶ ὁ λέγων τῶν κακῶν αἴτιον εἶναι τὸν Θεόν.**"... "**Πάλιν δέ τὰ ἐν Ἄδου κακὰ οὐ Θεόν ἔχει τὸν αἴτιον, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς.**"³¹

Συμπεράσματα

1. Ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ, λοιπόν, μέ τὴν ἴδια τὴν θέλησή του, δέν ἐπεκτείνεται πάνω στὴν ἐλευθερία τῶν λογικῶν ὄντων. Ἡ Θεία παντοδυναμία πάνω στὸν κόσμο, ὅπως ὅλες οἱ θείες πρὸς τὸν κόσμο σχέσεις, δέν εἶναι τῆς Θείας Οὐσίας. Ἐπομένως δέν μειώνεται ἡ θεία παντοδυναμία ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ κακὸ θά καταστραφεῖ τελικὰ μόνον κατά τὴν γενικὴ ἀνάσταση. Πρὸς τὸ παρόν γίνονται πολλά ἀδίκια καὶ ἄτοπα παρὰ τὴν θέληση τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός καταπολεμᾷ τὸ κακὸ, ὄχι μέ τὴν βία καὶ τὴν ἀφαίρεση τῆς ἐλευθερίας τῶν ὄντων, ἀλλὰ ὡς μακροθύμος, μέ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν δικαιοσύνη χωρὶς νά πάθει ἡ Θεία Οὐσία, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νά μειώνεται ἡ ἐλευθερία τοῦ κακοῦ καὶ πραγματικότης.

Τὴν στιγμή κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐλευθερία τοῦ κακοῦ κατὰ κάποιον τρόπο θά ἤρθετο, τότε αὐτομάτως θά καθίστατο αἴτιος τοῦ κακοῦ ὁ Θεός.³²

Κατὰ δέ τὸν **Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν** θά ἠτᾶτο ἡ παντοδυναμία Του ἀπὸ τὸ κακόν.

2. Τὸ εἰσαγωγικὸ στὴν ὄντως ζωὴ μυστήριον εἶναι τὸ Βάπτισμα τοῦ ὕδατος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Τὸ βάπτισμα εἶναι ἀνεξάλειπτον μυστήριον, γιατί ἡ συγχώρηση ἀπὸ τὸν Θεόν γιὰ τὴν ἀρρώστεια μας εἶναι δεδομένον γιὰ τὴν ἔναρξη τῆς θεραπείας. **Ὅμως τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος δέν εἶναι ἀνεξάλειπτον.** Γιαὐτὸ τὸν λόγο ὑπάρχει εἰδικὴ τελετὴ μετανοίας καὶ ἀναμυρώσεως τῶν μετανοούντων γιὰ τὴν προτέραν ἀπάρνηση τῆς πίστεώς τους.

Ἡ ἄρνηση τῆς Πίστεως εἶναι

³¹ **Μ. Βασιλείου**, Ὁμιλία Ὅτι οὐκ ἔστιν τῶν κακῶν αἴτιος ὁ Θεός, PG 31, 332

³² **Ἰω. Ρωμανίδου**, Τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, σελ. 66.

-εἶτε ρητὴ ἄρνηση τῆς εἰς Χριστόν Πίστεως
-εἶτε συνάγεται ἀπὸ τὴν ὅλη ζωὴ τῶν ποτε βαπτισθέντων.

Δέν ἀρκεῖ μόνον ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐξομολόγηση γιὰ θανάσιμες ἁμαρτίες πού συνιστοῦν ἄρνηση τῆς Ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Πίστεως, ὅπως ἡ ἔνασχόληση μέ τὴν μαγεία, ἢ ἡ παραμονὴ σέ κοινωνία μέ τὴν αἵρεση πού ἀρνεῖται τὴν μοναδικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ μας, ὅπως κάνει σήμερα ἡ Παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, γιατί ἡ κοινωνία μέ τοὺς Οἰκουμενιστές καὶ ἡ μετάληψη ἀπὸ αὐτούς εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτούς προσβάλλουν τὴν Ἁγίαν Πίστιν καὶ ἡ εὐθύνη τους εἶναι ἀνάλογη τοῦ βαθμοῦ τῆς γνώσεως, γνώση τῆς αἱρέσεως πού σήμερα θεωρεῖται δεδομένη.

Ἡ αἵρεση ἐξασθενεῖ, σκοτίζει καὶ τελικὰ νεκρώνει τὴν ἀνθρώπινη φύση. Δέν διαθέτει τὰ μέσα γιὰ τὴν κάθαρση, τὸν φωτισμό καὶ τὴν Θέωση πού διαθέτει μόνον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ ἐπανασύνδεση τῶν ἀκολουθούντων τὴν αἵρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ Νεοημερολογιτῶν μέ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ γίνεται μόνον μέ τὴν ἀναμύρωση, καὶ ἐάν δέν ἔχουν τηρηθεῖ βεβαιωμένα οἱ τρεῖς καταδύσεις κατὰ τὸ Βάπτισμα, τὸ μυστήριον θεωρεῖται μὴ τελεσθέν καὶ πρέπει νά γίνεται ἐξ ἀρχῆς.

Σχόλια στὴν ἐπικαιρότητα

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀκολουθίας τῆς Ἀναστάσεως

Ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως, σύμφωνα μέ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὸ αἰώνιο Τυπικὸ τῆς **πρέπει νά γίνεται τὶς πρῶτες ὥρες τῆς Μιᾶς τῶν Σαββάτων, ἤτοι τὶς πρῶτες ὥρες τῆς Κυριακῆς.**³³

Κατὰ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μας ἔγινε **"ἐπιφωσκούσης τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων"**, **"Τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, ὄρθρου βαθέος"**³⁴, **"λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς Σαββάτων"**³⁵, **"Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς πρωὶ Πρώτῃ Σαββάτου"**³⁶, **"Μαρία ἡ Μαγδαλινὴ ἔρχεται πρωὶ, σκοτίας ἔτι οὔσης"**.³⁷

Καὶ ὅλοι οἱ **Ἅγιοι**³⁸ τῆς Ἐκκλησίας μας συμφωνοῦν στὸ θέμα αὐτὸ, πού δέν εἶναι τυπικό

³³ **Τυπικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Γεωργίου Βιολάκη**, ἐκδ. **Βασ. Σαλιβέρου**, σελ. 135: **"Περίτῃ δ' ὥραν τῆς νυκτός, τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα..."**

³⁴ Βλ. Λουκ. κδ', 1-12, Δ' Ἐωθινόν.

³⁵ Βλ. Μάρκ. ισ', 1-8, Β' Ἐωθινόν.

³⁶ Βλ. Μάρκ. ισ', 9-20, Γ' Ἐωθινόν.

³⁷ Βλ. Ἰω. κ', 1-10, Ζ' Ἐωθινόν.

³⁸ Βλ. **Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης**, **"Μετά τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν, ἦλθαν Μαρία ἡ Μαγδαλινὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, δηλ. ἡ Θεοτόκος, πρὸς τὸν Τάφον, λέγει ἡ Γραφή"** (Ματθ. κη', 1). PG, 46, 633. Βλ. καὶ **Ἁγίου Γρηγορίου**

ἀλλά κάθε ἑορτασμός ὀφείλει νά συνάδει πρὸς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ πρὸς τὴν ζῶσα Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, πού εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον στὴν πράξη, ὅπως τὸ βίωσε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Νηστεία καὶ ἐγκράτεια πρὸ τῆς Θείας Μεταλήψεως

"Γίνεσθε ἔτοιμοι, τρεῖς ἡμέρες μὴ προσέλθετε γυναικί" (Ἐξ. κεφ. ιθ', 15), διέταξε ὁ Θεός, γιὰ νά λάβουν τὸν Παλαιόν Νόμον οἱ Ἑβραῖοι, πόσο μᾶλλον πρέπει νά φυλάττουν ταύτας καὶ ἐκεῖνοι πού μέλλουν νά λάβουν μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸν τους τὸν ἴδιον τὸν Νομοθέτην Θεόν διὰ τῆς Θείας εὐχαριστίας... **"Ἐντεῦθεν"**, γράφει ὁ Ἅγιος **Νικοδήμιος**, **"συμπεραίνομεν ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἔλαττον ὅτι ἂν εἶναι ἀρκετὴ εἰς ἐτοιμασίαν τῆς Θείας Κοινωνίας ἢ τριήμερος ἀποχή τῆς σαρκικῆς μίξεως, πολλῶ μᾶλλον εἶναι ἀρκετὴ εἰς αὐτὴν ἢ τριήμερος νηστεία. Καὶ μ' ὄλον πού ἀπὸ τοὺς Θείους Κανόνας νηστεία πρὸ τῆς Μεταλήψεως οὐ διορίζεται οἱ δυνάμενοι δὲ νηστεύειν πρὸ αὐτῆς καὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα καλῶς ποιοῦσιν."**³⁹ Εἶναι πολὺ σημαντικὴ ἡ ἐρμηνεῖα αὐτῆ τοῦ Ἁγίου **Νικοδήμου**, γιὰτὶ μαζί μὲ τὸν Ἅγιον **Μακάριον τὸν Νοταρᾶν** εἶναι οἱ συγγραφεῖς τοῦ θαυμασίου βιβλίου **"Περὶ τῆς συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως"**.⁴⁰ Εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὲς οἱ ἀπόψεις τοῦ Ἁγίου καὶ γιὰ τὸν λόγο ὅτι τὰ τοῦ Πηδάλιου ἐνεκρίθησαν καὶ ἀπὸ τίς δύο ἄλλες μεγάλες μορφές τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸν Ἅγιον **Μακάριον τὸν Νοταρᾶν** καὶ τὸν **Ἀθανάσιον τὸν Πάριον!**⁴¹

Καὶ οὐδεὶς Ἅγιος ἀναφέρεται στὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ὁποῖος νά διδάσκει ὅτι πρὸ τῆς Θείας Μεταλήψεως γίνεται κατάλυσις καὶ ὅτι ἐπιτρέπεται τὴν ἐπομένην ἢ μετάληψις τῶν φρικτῶν Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ μας.

Εἶναι ἐπίσης καταλυτικὲς οἱ παρατηρήσεις τοῦ Ἁγίου **Νικοδήμου** στὸν Α' Κανόνα Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, ὅπου ἡ νηστεία τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων λύεται μόνον μὲ νερό κατὰ τὸν Ἅγιον **Τιμόθεον Ἀλεξανδρείας** καὶ κατὰ τὸν Ἅγιον

τοῦ Παλαμᾶ: **"Πρώτη, λοιπόν, τῆς ἑβδομάδος ὀνομάζουσι ὅλοι οἱ Εὐαγγελιστῆς τὴν Κυριακὴν ἀργὰ τὸ Σάββατο, ὄρθρο βαθύ, πολὺ πρωὶ καὶ πρωὶ σκοτεινὰ ἀκόμη, ὀνομάζουσι τὸν χρόνον γύρω ἀπὸ τὸν ὄρθρο, ἀνάμικτο ἀπὸ φῶς καὶ σκοτάδι"**, Ὁμιλία ΙΗ', ΕΠΕ, σελ. 523. Βλ. καὶ τὸν ΠΘ' Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὴν ἐρμηνεῖαν τοῦ Ἁγίου **Νικοδήμου** στὸ Πηδάλιον, Ἀκριβῆς ἀνατύπωσις τῆς γ' ἐκδόσεως τοῦ 1864, σελ. 297, **Περὶ τοῦ πότε πρέπει νά ἑορτάζεται ἡ Ἀνάστασις**. Βλ. ἰδιαίτερα καὶ **"Ἅγιοι Κολλυβάδες"**, Ἀπρίλιος 1995, **"Πάσχα Κυρίου Πάσχα"**.

³⁹ Πηδάλιον, σελ. 230, ὑποσ. 1.

⁴⁰ Βλ. πρόσφατη ἐκδοσις **"Μυριόβιβλος"**, 2004

⁴¹ Βλ. Πηδάλιον, Εἰσαγωγή τοῦ ἐκδότου, Σεργίου Ραφτάνη, **Πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς**.

Μᾶρκον Ἐφέσου τὸν Εὐγενικόν, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι Σάββατον ἢ Κυριακὴ. Βλ. καὶ τὴν ἐρμηνεῖαν τοῦ Ἁγίου **Νικοδήμου** στὸν Α' Θεοφίλου.⁴² Ὅποτε καὶ οἱ ἐν Σαββάτῳ ἢ ἐν Κυριακῇ ἐγκρατεῦόμενοι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, γιὰ νά προσέλθουν τὴν ἐπομένην στὴν Θεῖαν Μετάληψιν, δύνανται νά λύουν τὴν νηστείαν μὲ νερό, σύκα καὶ σταφίδες πρὸ τῆς ἐννάτης, ὅποτε λύουν σοφῶς τὴν νηστείαν ξηροφαγοῦντες, ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται νηστεία τὸ Σάββατο ἢ τὴν Κυριακὴν, ἀλλὰ δὲν καταλύουν. Νηστεία σημαίνει ἢ παντελὴς ἀποχὴ ἀπὸ ὁποιαδήποτε τροφῆ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἢ μετάληψις ξηρᾶς τροφῆς μετὰ τὴν ἐννάτην. Ὅποτε σοφῶς πολιτεῦόμενοι οἱ θέλοντες νά μετάχουν τῆς Θείας Μεταλήψεως τὴν ἐπομένην, μεταλαμβάνοντες ὕδατος καὶ ξηρᾶς τροφῆς πρὸ τῆς ἐννάτης δὲν παραβαίνουν τὸν Κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς νηστείας τοῦ Σαββάτου ἢ τῆς Κυριακῆς!⁴³ Λύουν ἀλλὰ δὲν καταλύουν τὴν νηστείαν.

Κατὰ τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ νά μορεῖ κανεὶς νά κοινωνεῖ καὶ τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινισίμου, ὀφείλει νά διάγει μὲ πολλὴ σύννεση, μὲ ὕμνους καὶ ψαλμούς πνευματικούς, μὴ ἀφιστάμενος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἱερῶν ἀκολουθιῶν, φυλάσσοντας τὰ διατεταγμένα ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων.

⁴² Πηδάλιον, σελ. 677 ὑποσ. 1 καὶ σελ. 678

⁴³ Πηδάλιον, σελ. 83 καὶ ἰδιαίτερα σελ. 84, ἐρμηνεῖα στὸν ΞΔ' Ἀποστολικόν Κανόνα.